

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht - Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; J. van Heteren, Sliedrecht - Centrum en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn,

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkkerk. Telefoon 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

HET KENNEN VAN 'T GEKLANK

„Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent.”

Psalm 89:16a

Als de dichter Ethan, de Ezrahiet, uitroept: „Welgelukzalig is het volk, hetwelk het geklank kent”, dan ziet dit allereerst op Israël, n.l. op Israëls eredienst.

Israël had op de berg Zion een tabernakel en later een tempel. En daar in tabernakel of tempel heerste geen drukkende stilte. Neen, de voorhoven waren met allerlei klanken vervuld en al die klanken hadden een betekenis, die de vrome Israëlieten goed verstonden en die een troost voor hun hart waren.

Daar was het geklank der zilveren trompetten, die gebruikt werden om het volk samen te roepen tot des Heeren dienst.

Daar was ook het geklank der gouden klokjes, die, met de granaatappelen, aan de zoom van des Hoge priesters kleed hingen, en die gehoord werden als de Hoge priester in het Heilige der heiligen inging. Dan was de Hoge priester onzichtbaar, maar toch hoorde men dat hij bezig was met zijn middelaarsdienst, — een troost voor het bekommerde hart, dat vernam dat er één bezig was in de zaken die bij God te doen zijn.

Israël kende voorts het bazuingeklank dat hen opriep tot de strijd en als God de overwinning had gegeven werd op de trompet geblazen.

Voorts waren er de machtige levietenkoren en ook de jubelklanken van het vergaderde volk zelf, dat de Heere prees voor Zijn goedertierenheid en genade. Want diegenen onder Israël, die hun zonden recht gevoelen, en uitragen naar de genade Gods, waren verblijd als zij door het geklank der trompetten werden opgeroepen. In het heiligdom des Heeren werden zij gewezen op het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt en het eeuwige leven verwerft.

Is 't wonder dat de oprechte Israëliet dan zong:

Komt, laat ons samen Israël's Heer,
De rotssteen van ons heil, met eer,
Met godgewijde zang ontmoeten?

Zie, gelijk nu Israël zijn klanken had, zo heeft het Israël van de nieuwe dag óók zijn klanken. En gelijk bij Israël de lof des Heeren opsteeg het beloofde heil, zo hebben ook wij de klanken des Evangelies, die spreken van de genade Gods in Christus Jezus voor arme verloren zondaren.

Weet, God heeft Zijn knechten gegeven om het geklank te doen horen, het geklank uit Zijn Woord. En weet ge, wat dit voor klanken zijn? Ten dele veroordelende en dreigende klanken der wet, maar ook de lieflijke en lokkende klanken des Evangelies.

Die klanken der wet zeggen ons, wie wij zijn en wie wij behoorden te wezen. Die wet werpt de mens neer, die van nature voor God niet buigen wil. Die klanken der wet doen ons horen, dat wij het beeld Gods verloren hebben; dat wij doemschuldig zijn, dat onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed; dat onze offeranden Gode niet kunnen behagen; dat al waarop wij bouwen en steunen ons ontzinken zal.

Dan, dan alleen is er plaats voor het liefelijk geklank van het zalig Evangelie, dat zegt, dat alleen zalig zijn, de hongerenden en de dorstenden

naar de gerechtigheid; dat zij zullen vertroost worden, die treuren over hunne zonden. Zo komt er plaats voor de vrije genade, voor verzoening en vrede met God.

Hoe zalig is het volk, dat naar die klanken hoort! Want dan worden ook gehoord de blijde klanken, dat de mens niet zó slecht wezen kan, of er voor hem mogelijkheid van zalig worden. Dan mogen wij laten horen de blijde klank van het jubeljaar, dat de gevangenen vrijheid zullen krijgen en dat de gebondenen zullen worden verlost. Dan horen wij de klanken, dat de Heere getrouw is en blijft voor een ontrouw volk; dat er in de Heere Jezus Christus een enige troost is in leven en sterven.

Zalig, als dat geklank in de ziele wordt gehoord en gekend. Dat geeft een gegronde hoop in leven en sterven en een zalige verwachting der toekomst, waar zij eens storeloos het geklank zullen genieten in het Jeruzalem dat boven is aan de bruiloft des Lams.

O, de wereld heeft óók haar klanken van muziek en pret, van vloek en spot, van verleiding en verzoeking. Maar al dit geklank is het gekras uit de hel en eindigt straks in eeuwig geklag en geweën.

De klanken echter die de Heere geeft in Zijn heiligdom, die wekken het hart op. Die alleen kunnen de ziel er toe stemmen, dat ook zij haar klanken doet horen en zij stemt er met hart en mond mede in:

Hoe zalig is het volk, dat naar Uw klanken hoort!

Zij wand'len Heer, in 't licht van 't god'lijk aanschijn voort.

Kent ook gij, lezer, het geklank?

Daar zijn er, die het wel horen, maar het niet kennen, dat is, het niet ter harte nemen.

Uw verstandelijk kennen van het geklank, moet een geestelijk kennen worden en deze kennis is alleen te verkrijgen door hartveranderende en vernieuwende genade des Heiligen Geestes.

Bezit gij die genade reeds?

Ds. N. de Jong

CATECHISMUS, LEERBOEK VAN DE ORDE DES HEILS ZONDAG 8

Het gaat naar Gods getuigenis in deze zondagsafdeling om het geestelijk kennen van onze geloofsbelijdenis. Opdat het voor ons zou zijn een zaak des harten, een bron des levens. Want hier wordt gesproken van God de Vader en onze schepping, van God de Zoon en onze verlossing en van God de Heilige Geest in onze heiligmaking. Wat ons ook weer doet denken aan de orde des heils, daar de heiligmaking in deze orde ten doel gesteld wordt.

Hier wordt dus in de eerste plaats onze aandacht gevraagd voor God de Vader en onze schepping. Maar daarom is Hij niet Vader geworden door ons te scheppen naar Zijn beeld en gelijkenis. Hij is Vader, daar de Zone Gods door een eeuwigegeneratie met de Vader deelt in de volmaaktheden van het Goddelijke wezen. „De Heere heeft tot Mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U gegenereerd.” En dat heden is een eeuwig durend heden.

Met eerbied en diep ontzag denken wij aan dat Goddelijk spreken van de Vader tot de Zoon. En aan dat Goddelijk ontmoeten van elkander in elkander, daar Zij één zijn in wezen. Waarom

VAN DE ADMINISTRATIE

Het noteren van nieuwe abonnees mag steeds doorgaan. Ook thans mogen wij weer 6 nieuwe abonnees doorgeven, zodat ons abonnementen getal niet alleen in evenwicht blijft, maar steeds nog meerder mag worden. Ook ontvingen wij nog enkele giften, via Ds. Slagboom f 50,— met bijvoeging, „van reisgenoten”; f 25,— van N.N. te A. a.d. R. Ook nog in dank vermeld een gift van f 50,— voor de arbeid van Ds. den Butter, eveneens uit A. a.d. R. Wie verrast ons een volgende maal?

Adm.: „Bewaar het Pand”, Kwartelstraat 74, Alphen aan Rijn. Giro 704350.

v. d. L.

de Zone Gods altijd zocht de eer Zijns Vaders in het doen van Zijn wil. Met de grootste tederheid heeft Hij ons de liefde des Vaders aangeprezen, om dit in Zijn naam te zoeken. Ja, dan is ons door de Zoon overvloedig stof gegeven voor het denken uit de liefde des Vaders, om Hem al de dagen onzes levens ootmoedig te vrezzen.

Maar nu spreekt de onderwijzer hier ook van God de Vader en onze schepping, daar wij door de Vader zijn geschapen en dat is nog niet zo heel lang geleden. De Vader heeft onze ziel geschapen en heeft haar daarna met ons lichaam verenigd. Zodat Hij onze ziel met Zijn beeld heeft geschapen, zoals die van Adam en Eva. Ja, zoals die van Christus, want Hij is ons in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Onze ziel was dus door Gods beeld delende in de liefde des Vaders. En in die schepping van de ziel heeft God de wereld lief, want in Adam stond de ganse wereld voor Hem, in de staat der rechtheid. In Adam heeft God als geslachtshoofd en verbondshoofd het werkverbond opgericht. En op die liefde, waarmee God Zijn wereld liefhad, hebben wij te letten, want dat is voor ons een persoonlijke zaak. Want door onze moedwillige ongehoorzaamheid hebben wij die heerlijke band der liefde verbroken, wat ons deed komen in de staat van zonde en vijandschap tegen de Heere. om straks weg te zingen in de buitenste duisternis. En toch maakt de Heere vele bemoeienissen met ons, om aan Hem terug te denken met de bekentenis van onze dwaasheid. Opdat het zou worden een boetvaardig wederkeren tot Hem, Die wij zo schandelijk kwamen te verlaten, eer het voor eeuwig te laat is.

En heeft dat plaats gehad, zodat het werd een delen in Gods ontfermende liefde, dan zal onze boetvaardigheid omtrent de liefde des Vaders, die door ons gekrenkt werd, wel steeds meer diepgang bekomen. Want dat kwaad Hem aangedaan kan een levende zichzelf toch nooit vergeven. Maar vergeeft men zichzelf de zonden op grond van een godsdienstige vroomheid, dan gaat dat gepaard met een oppervlakkige boetvaardigheid, waarin het buigen voor de majesteit van Gods rechtvaardigheid ontbreekt.

Maar wordt de straf der zonde door ons aanvaard, met een innig verlangen naar de verzoening door voldoening, dan wordt het tweede deel van de artikelen des geloofs, ons recht dierbaar. Want het hart staat dan open voor het spreken van God de Zoon en onze verlossing.

Het verlossingsplan dat is opgekomen uit Gods goedertierenheid, kan door de waarheid die gezegd heeft: „Want ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven,” niet aanvaard worden. En eveneens kwam de gerechtigheid er tegen op, aan zulke strafwaardige zondaren het leven en de vrede te schenken. Wat de Zone Gods

deed antwoorden op deze vraag: „Want wie is hij, die met zijn hart borg worde, om tot Mij te genaken? spreekt de Heere.” En wel met deze woorden: „Ik heb lust, o Mijn God! om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.” Waarop volgt: „De goedertierenheid en waarheid zullen elkander ontmoeten; de gerechtigheid en vrede zullen elkander kussen.”

En zo wordt tot verheerlijking van Gods deugden gesproken van God en onze verlossing. Het hart dat in het smaken van Gods goedertierenheid komt tot bekering, wordt er door vervrijmoedigd de verlossing te zoeken in de Zone Gods. Die daartoe door de Vader is gezalft. En nu zijn wij gekomen tot het derde deel, dat spreekt van God de Heilige Geest en onze heiligmaking. Waarin het gaat om de praktijk der godzaligheid, want „de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de beloften des tegenwoordige en toekomstige levens.”

Maar nu heeft het plaats, dat men vanwege het genot dat gesmaakt werd, denkt te volharden in het goede. Wat altijd weer uitloopt op een bittere teleurstelling. Want daarin is niet het volhardingsvermogen, het is meer gelijk aan een „morgenwolk, en als een vroegkomende dauw, die henengaat.” Waarin wel iets goeds is, maar de nodige wasdom komt er niet uit op, het stelt teleur. Voor een vruchtbaar geestelijk leven hebben wij de Heilige Geest nodig. „Opdat ge overvloedig moogt zijn in de hoop, door de kracht des Heiligen Geestes.” Om te volharden in een kinderlijk leven op de weg van heiligmaking, hebben wij het getuigenis van de Heilige Geest nodig. Als het Woord des Geestes ons aanspreekt, tot de beleving van een kinderlijke afhankelijkheid, dan hebben wij de Heilige Geest met Zijn werkingen en onderwijzingen nodig, om dat God welbehagelijk te betrachten. Het is wel goed dat we de Heere voor het eerste erkentelijk zijn, maar het is schadelijk zo wij er genoeg aan hebben. „Want zovelen er door de Geest Gods geleid worden, die zijn kinderen Gods.” En daarin wordt het getuigenis van de Heilige Geest beleefd tot eer van de Heere. Zodat wij tegenover ons verdorven bestaan altijd weer en steeds meer de Heilige Geest nodig hebben tot onze heiligmaking. En in verband met des Heeren komst op de wolken des hemels zegt de Schrift: „Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanigen behoort gij te zijn in heilige wandel en godzaligheid.”

Maar de heiligmaking brengt de oude mens geen verbetering aan, hij moet altijd weer met Christus gekruist, gedood en begraven worden, en toch komt hij telkens weer boven. Als de Schrift zegt: „Betert u dan en bekeert u,” dan geldt dat het breken met de daad der zonde, maar dat brengt geen verbetering in onze verdorven aard, om een beetje gunstig over onszelf te denken. Wat Paulus doet uitroepen: „Zo dan, ik zelf dien wel met het gemoed de wet Gods, maar met het vlees de wet der zonde.” En dat deed hem innig verbonden zijn aan de dierbare werkingen van de Heilige Geest, om te volharden in de heiligmaking.

En nu zijn wij gekomen tot de vraag: „Aangezien er maar één enig Goddelijk wezen is, waarom noemt gij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest?” Een vraag, die voor ons innerlijk leven van grote betekenis is. Want bij de inlijving in Christus wordt door Zijn Geest de wet der liefde geschreven in het hart, waardoor gewerkt wordt de droefheid naar God, die een berouwelijke bekering werkt tot zaligheid. En dat met een innerlijke verbinding aan Zijn dienst.

Maar nu is er onderscheid tussen het kennen van het Goddelijke wezen en het kennen van de Goddelijke personen, zoals dat ons is geopenbaard, gelijk het antwoord ons zegt: „Omdat God Zich alzo in Zijn Woord geopenbaard heeft, dat deze drie onderscheiden personen de enige, waarachtige, eeuwige God zijn.” En om de Waarheid daarin te verstaan hebben wij haar Goddelijk onderwijs nodig. „Want Drie zijn er Die getuigen in de hemel, de Vader, het Woord en de Heilige Geest; en deze Drie zijn één.”

De Vader getuigt van de Zoon en van de Heilige Geest, de Zoon getuigt van de Vader en de Heilige Geest en de Heilige Geest getuigt van de Vader en de Zoon. En dat Goddelijk getuigenis is een zaak des gerichts, want het geldt het huishoudelijke werk van de Goddelijke personen in ons hart en leven.

Maar nu moeten wij het weten uit de Schrift, dat de drie Goddelijke personen daarin tot ons

spreken, niet mogen houden voor het geestelijk kennen tot zaligheid. Bij het komen op de leerschool van Christus waren de discipelen daarin onkundig en zelfs hardleers, tot schade van het geestelijk leven. En wie zal tot op de dag van heden niet zijn geestelijke onkunde moeten bekennen! Maar laat ons dan met dat besef de leerschool van Christus des te meer waarderen. Want gelijk Hij het Zijn discipelen geleerd heeft, wil Hij het ook ons leren. En het geestelijk kennen van het huishoudelijke werk der Goddelijke personen, kan alleen het kennen van de orde des heils tot wasdom brengen.

Soest.

R. Kok

AL DE WOORDEN DEZES LEVENS 3 LEVENDE PREDIKERS

Enkele malen hebben we verstek moeten gaan in deze artikelenreeks, die enkele opmerkingen over de prediking wenst te geven. Iedere belangstellende lezer zal het weten wat de oorzaak daarvan geweest is. We gaan daar nu verder niet op in, maar haasten ons liever om door te gaan. Persoonlijke dingen in het leven van een predikant moeten niet te lang ophouden. Het gaat om de boodschap van al de woorden dieses levens! Daar zijn we mee bezig. Predikers zijn getuigen van deze woorden. Boodschappers van de woorden des levens. Levende getuigen als het goed is.

Juist dat komt op een bijzondere manier in de woorden van de Engel uit. De boodschap vanuit de hemel spreekt niet tot mannen, die er vreemd aan zijn, maar die er door Gods genade deel aan hebben. Het is dan ook opmerkelijk hoe dit in de woorden zelf spreekt. De kanttekeningen van de Statenvertaling geven hier een heenwijzing naar Johannes 6 vers 68. Daar wordt de belijdenis van Petrus gegeven. Hoe zal Petrus daar aan gedacht hebben als ook hij door de Engel uit de gevangenis wordt geleid. Eénmaal had hij deze woorden in zijn hart en mond gehad. Zwaar was de beproeving geweest voor de discipelen. Grote menigte hadden de Heere Jezus verlaten, toen hun het vuur te na kwam. Maar Petrus was door de Heilige Geest de tolk geweest van hen die bij Hem bleven: „Heere, tot Wie zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens”. Daarin sprak hij uit wat de keuze van zijn hart was en waar de uitgangen van zijn hart heen gingen: naar Hem in Wie de woorden des eeuwigen levens zijn. Is het geen allesbeslissende belijdenis geweest? En als Petrus nu deze woorden hoort dan moet het hem een hernieuwd wonder zijn, dat hij deze woorden mag prediken. Dat hij weer opnieuw getuige daarvan mag zijn. Door de Heilige Geest is hij zo gemaakt: een levende getuige van wat er in Christus ligt verborgen.

Zulke levende getuigen hebben we vandaag nodig. Uiteraard ook onder de kansel. Ieder, die de Heere vreest wordt tot zo'n getuige gemaakt, al moeten we zeggen dat daar in de praktijk vaak veel aan ontbreekt. Maar zeker geldt dit voor de boodschappers van de woorden des eeuwigen levens, die in opdracht van God Zelf het Woord Gods bedienen.

U moet dit goed verstaan. Wij maken die bóód-schap niet afhankelijk van het al of niet bezitten van het leven, dat uit God is. God heeft die boodschap gegeven en in overeenstemming met Gods Woord moet die boodschap gebracht worden. Ook mag er niet lichtvaardig over de staat van een dienstknecht des Heeren geoordeeld worden. Zoiets gebeurt vaak meer op gemoedelijke gronden dan op gronden ontleend aan het Woord van God. Velen gaan daarin afkeurenswaardig te werk.

Doch voor de boodschapper zelf is het nodig dat de boodschap niet maar een geleerd lesje is, doch dat die in waarheid door hem heen is gegaan. Dat hij niet vreemd is aan de praktijk der godzaligheid in eigen leven door Gods genade.

In dit verband pleiten we niet voor predikanten zonder opleiding. Dankbaar zijn we voor hen, die in het verleden de kerk mochten dienen na een sobere opleiding. Er wordt over dat verleden mij wel eens tevél gezegd. Er waren predikanten bij, die door een rijke schat van geestelijke ervaring tot veel zegen door de Heere gesteld zijn. Ook verachten wij niet de singuliere gaven, die sommigen gegeven zijn. Alleen het zullen dan ook werkelijk singuliere gaven moeten zijn! Voor het overige kan de opleiding voor Dienaar des Woords nooit gedegen genoeg zijn. Juist om de woorden des eeuwigen levens te verklaren is dat

nodig. En wie naar onze vaders wijst wordt door henzelf bestreden. Zij zijn er juist getuigen van, hoe al in die tijd veel ernstige studie vereist werd om tot het predikambt te komen.

Maar wanneer de wetenschappelijke opleiding zo'n accent krijgt dat de praktijk der godzaligheid in de klem komt, dan gaat het mis, dan is het mis! De vreze des Heeren is eis voor iedere dienaar des Woords. Het is nog altijd goed om te lezen wat wijlen ds. W. F. Laman schreef in het Gedenboek uitgegeven bij het 60-jarig bestaan van de Theologische Hogeschool: „Ontbreekt nu deze vreze des Heeren in de adspiranten voor het admittie-examen en worden deze „per ongeluk” toch aangenomen, dan krijgen we beoefenaars der theologische wetenschap, die met de „Bron” niet zijn aangesloten en daarom natuurlijke mensen, die de Geest niet hebben. Dan krijgen wij mensen op de kansel, die wetenschappelijke verhandelingen leveren, welke door denken aan de rationalistische periode. Dan krijgen wij een uittocht der godvrezenden, die voedsel voor hun ziel ontvangen...”

We zouden deze woorden met vele kunnen vermenigvuldigen. Uiteraard kan dit op een lichte en zware manier. Het is allebei de dood. Wie vandaag nog naleest wat „vader” Brakel schrijft over de vereisten van een predikant kan zich daar nog goed laten onderwijzen. Ook dáarin dat we hier met grote voorzichtigheid en oprechtheid bezig moeten zijn. Het minste van de vreze des Heeren is zoveel meer als prachtige beschouwingen. En... het toelaten bij een admittie-examen is nog geen attestatie naar de hemel. Zoiets mag zeker in alle kerkgemeenschappen bedacht worden. Doch de eis van de vreze des Heeren zij gehandhaafd in een welgemeend en ernstig onderzoek.

Een aardig preekje, vlot actueel, meer een schilderijtje als bediening van het Woord Gods, kan zonder die vreze des Heeren nog geleverd worden. Zoiets kan ook nog wel het gejuich van velen oogsten, hoewel meestal niet voor te lange tijd. Maar de Dienaar des Woords, die in oprechtheid Gods Woord zoekt te bedienen en dat voor eigen leven ook zoekt te beleven kan het vaak voor een tijd moeilijker hebben, maar hij krijgt de zegen des Heeren, die uiteindelijk zoveel meer is als alle mensengunst. Dan wordt het beven verstaan voor de Majesteit van Gods Woord en worden de heilgeheimen der genade in het leven van de dienstknecht des Heeren gekend. Dan ontdekt menigmaal eigen prediking eigen gemis en is dienstbaar ook voor hemzelf in de praktijk van het leven des geloofs. Prof. Wisse zei meer dan eens: „ik heb mijn eigen preek zo vaak nodig!”

Luther was onwrikbaar als het ging over zijn vijanden. Hoe is hij naar de rijksdag van Worms gegaan en hoe heeft hij d aaryenysin5e Fsavr-gegeven. Maar als hij de kansel op moest knik-ten zijn knieën vaak. Zo voelde hij de Majesteit van Gods Woord op zich afkomen. Gelukkig als we daar niet boven uitgroeien. Wij maken grote dominees God kleine.

D. Slagboom

EERBIED IN GODS HUIS

De laatste tijd bereikten ons verschillende verzoeken om eens in ons blad te schrijven over het verkeren in Gods huis, met name over de vraag of het een onverschillige zaak is of een vrouw of meisje al of niet met gedekt hoofd in Gods huis verschijnt.

We willen wel op die verzoeken ingaan, omdat het goed kan zijn tegenover de openlijk uitgesproken mening van anderen de onze te plaatsen. We hebben niet de bedoeling een breed betoog te houden, maar slechts in het kort te zeggen hoe we er over denken. Daarbij gaat het niet over enige bepaalde uitspraak van de Heilige Schrift, die dit of dat voorschrijft of verbiedt, maar wel om de eerbied, die mannen en vrouwen, jongens en meisjes, wij allen, in Gods huis hebben te betrachten. En uiteraard niet alleen in de kerk, maar overal moesten alle harten vervuld zijn met een heilige eerbied voor de Heere en voor Zijn woord en inzettingen.

Het gaat in het wezen van de zaak om de instelling van de mensen tegenover wat in onze kringen hoog gehouden wordt. In en buiten onze kerken is er een vernieuwingsdrang. Het oude is oud en dat moet worden vervangen door iets nieuws. Zo is er al een nieuwe bijbelvertaling gekomen, zo hebben we al nieuwe liturgische geschriften en een nieuwe psalmberijming gekre-

gen. Straks komt er een andere weergave van wat de kerk eeuwenlang in bepaalde woorden beleden heeft, enz., Dat is naar we menen de openbaring van een andere geest. Van bepaalde zijde zal men dat bestrijden. Dan verdedigt men alles als noodzakelijk of wenselijk in onze tijd, maar men houdt vol dat er wezenlijk niets verandert.

Het is een opmerkelijk verschijnsel, dat dit in zekere kringen zo wordt beweerd en dat andere kringen het daar niet mee eens zijn. Zij zien in al die aktiviteit om tot allerlei vernieuwingen te komen de openbaring van een andere gezindheid, van een andere geestesgesteldheid. Zij varren een andere koers, zij gaan in een andere richting.

Het mag onze aandacht niet ontgaan, dat juist in de kringen waar men voor vernieuwingen is men ook moderne opvattingen heeft ten aanzien van de wijze waarop vrouwen en meisjes in Gods huis mogen verkeren. Vrouwen en meisjes komen blootshoofds in de kerk, soms zelfs gekleed in een z.g. broekpak. Ze komen zo ook aan het Heilig Avondmaal. Ja, dat ook, want dat schijnt wel verband met elkaar te houden, dat bij de aanvaarding van nieuwigheden, zoals nieuwe bijbelvertaling enz., ook behoort moderne kleding in Gods huis en allemaal of nagenoeg allemaal deelgenoten van het Heilig Avondmaal. In andere kringen, waar men nog blijft bij de Staten-vertaling enz., komt men nog degelijk gekleed — al zijn ook daar bedenkelijke verschijnselen — naar de kerk en gaat het met het komen tot de dis des Heeren nog zoals het vroeger ook in onze kerken algemeen gebruik was, althans veel meer dan nu, dat slechts een klein aantal kerkangers aan het Heilig Avondmaal deel nam. Toen werd benadrukt, dat men om aan het Avondmaal te komen deel moet hebben aan de genade Gods, omdat het gaat om de versterking van het zaligmakende geloof.

Als je in een kerk komt, waar alles wijst op een moderne geest vraag je je wel eens of, of er nog wel enige eerbied voor de Heere, voor Zijn dienst en inzettingen is. We weten natuurlijk best, dat een degelijk, eenvoudig kled geen waarborg is, dat daaronder een hart schuilt, dat de Heere in waarheid vreest.

Maar we kunnen het toch niet anders zien dan zo, dat de mens in zijn onkunde en dwaasheid doorbreekt en als het ware God uitdaagt, wanneer men alleen al door zijn kledij er blijk van geeft niets ervan te verstaan wat het is te naderen voor Gods aangezicht. Als een gezelschap genodigden voor de Koningin zou moeten verschijnen of een of andere plechtigheid zou moeten bijwonen, zou men zich zorgvuldig houden aan de gebruiken, die daarbij in acht genomen moeten worden. Wanneer reizigers een moskee willen bezoeken, dan moeten ze zich geheel houden aan de voorschriften, die gegeven worden. En zij die als Mohamedaan in een moskee de eredienst willen bijwonen, houden zich stipt aan de voorschriften!

Het is wel erg, dat dit in een Christelijke wereld niet meer leeft. In Canada komen de meeste vrouwen en meisjes nog degelijk gekleed en met gedekt hoofd in de kerk. We vernamen, dat men het in Zuid-Afrika niet waagt als vrouw ongedekt ter kerk te gaan en dat zelfs bezoekers uit Holland, die thuis deze gewoonte niet hebben, zich daar gedragen als daar gepast wordt geacht.

Dat men hier hoe langer hoe meer afwijkt van wat vroeger betamelijk werd geacht, ook in plaatsen waar men dat niet zou verwachten, komt voort uit een verkeerde geest. Die geest komt op allerlei wijze tot openbaring. We kunnen denken aan de hele levenshouding. Men leeft werelds, heeft wereldse vrienden, de t.v. ontbreekt niet, enz. Men tekent openlijk of in het verborgen verzet aan tegen wat in leer en gebruiken van de vaders is overgenomen.

Het is een wel zeer opmerkelijk verschijnsel, dat alles anders wordt wanneer de Heere gaat werken door Zijn Geest. Er komt een vragen naar wat de Heere welbehagelijk is. De hele levenswandel wordt anders. Men wordt verbonden aan Gods woord, huis en inzettingen en aan Zijn volk. Men kiest een ander gezelschap. Voor de t.v. is dan geen plaats meer, evenmin als voor andere dingen, waarin men tevoren is opgegaan. De kerkgang krijgt een andere waarde. De bede rijst op: Och mocht ik in die heilige gebouwen, Gods vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog, Zijn lieflijkheid en schone dienst aanschouwen. Men

nadert met ootmoed. Denk aan de tollenaar, die van verre bleef staan en zichzelf op de borst sloeg. Men begeert eerbiedig in Gods huis te verkeren en voelt zich daar thuis, waar een volk samenkomt, dat de Heere in waarheid vreest.

Dit raakt niet alleen de kerkgang, maar ook de opvoeding van de kinderen, de kleding van ouderen en jongeren, ook in het midden van de week. Ook in dat opzicht zijn zeer bedenkelijke verschijnselen te constateren en je vraagt je menigmaal af, of er nog onderscheid is tussen de wereld en hen die de naam des Heeren belijden. Het is maar een hoge uitzondering dat men ook in dit opzicht kan opmerken te doen te hebben met een gezin, dat niet meedoet met de wereld. We willen het hierbij laten. We hebben bedoeld 'n waarschuwing en 'n opwekking te geven. Wij hebben allen nodig te leren vragen naar wat de Heere welbehagelijk is.

Nog enkele opmerkingen.

Vele jaren geleden greep de Heere een meisje in het hart, midden uit de wereld. Ze kwam in zielenood en in die nood kwam ze ergens in Gods huis. Ze was werelds gekleed. De Heere sprak tot haar hart. Haar leefwijze en kleding en alles werd anders. Het was te zien, dat zij begeerde de Heere te vrezen. We hebben al meermalen kunnen opmerken, dat wanneer de Heere zaligmakend gaat arbeiden de uitwendige verandering als vanzelf komt. Maar als dat er niet is en het beslag der waarheid verdwijnt gaat men over de grens en als men daar over is is er zoals een ambtsdrager opmerkte geen grens meer. Nu dat zien we in onze dagen. Enige tijd geleden sprak een predikant over **Normen en vormen**. Het was duidelijk en principieel. De titel zegt al genoeg. We moeten terug en weer gaan vragen naar wat de Heere welbehagelijk is. Dan komt er weer een eerbiedig verkeren in Gods huis en een levensopenbaring waarin de ware vreze des Heeren uitkomt.

B.

WEER NAAR CANADA (6)

We zochten telefonisch verbinding met Ds. Bos, verschillende keren, maar we kregen geen contact. Later bleek dat Ds. Bos met vakantie was en dat hij des zondags in Hamilton had gepreekt. Daardoor hebben we hem niet ontmoet.

De reis naar Dresden ging toch door. Onderweg gingen we met z'n allen picnikken aan de kant van een riviertje. Het was er erg rustig. Na enige tijd gingen we weer verder en al gauw waren we toen in Dresden. Bij ons is het geen gebruik, maar in Canada wel, om onder de plaatsaanduiding het aantal inwoners te vermelden. Daardoor weten we, dat het een dorp van 2400 inwoners was, zoals we al in het vorige artikel vermeld hebben.

Er waren wegwijzers naar het museum. Die volgden we. Elf jaar geleden waren we er ook geweest. Er was wel een en ander veranderd door bijbouw en uitbreiding. Behalve het museum en wat verder op de slavernij betrekking heeft, waren er nog allerlei oude werktuigen en wagens te zien, een primitieve houtzagerij van vroeger en veel meer dingen uit de tijd van de pioniers in Canada. In het museum waren allerlei folterwerktuigen, zoals boeien en kluisters, die de slaven onder bedwang moesten houden. Het is wel eens goed ons in te denken onder welke vernederende en pijnigende omstandigheden de slavenfamilies geleefd hebben.

Er waren ook andere dingen, die herinnerden aan de slaventijd. We noemen slechts een biljet waarin een slavin en haar zoon te koop werden aangeboden. De goede kwaliteiten van de moeder werden vermeld. Ze was hiervoor en daarvoor geschikt. Ze moest de prijs opbrengen van 150 dollar. Haar zoon was een jongen van 15 jaar. Hij was ook voor een en ander geschikt aangeprezen. Hij moest 200 dollar kosten. Laten we ons eens indenken het menselijke leed dat hier achter schuilt. Er stond niet bij hoe het verder gegaan is met moeder en zoon, maar het is waarschijnlijk te achten, dat ze gescheiden werden en elkaar mogelijk nooit meer ontmoet hebben. Wat te denken van verkopen van kleine kinderen, waarvan er afbeeldingen waren. Ze werden bij opbod verkocht. En de moeders en vaders stonden er huilend bij. Menselijk medelijden was er niet.

De slavernij is nu voorbij, maar de slavernij van de zonde duurt voort. En nergens komt daar verzet tegen, tenzij de Heere Zelf de mens gaat bearbeiten om hen uit de macht van Satan en

zonde te verlossen en deel te geven aan Zijn genade in Christus. Daar moet het toch om gaan in ons leven. Anders zijn en blijven we slaaf en komen we eeuwig om, want de bezoldiging van de zonde is de dood.

We gingen uit Dresden vandaan en zochten de St. Clair River op. Deze vormt de scheiding tussen Michigan (Verenigde Staten) en Ontario (Canada). Patrouille-vaartuigen zorgen er voor, dat ongeoorloofd verkeer tussen beide landen zoveel mogelijk wordt voorkomen. De overkant van de rivier is uiteraard gemakkelijk te zien. Het is een afstand van een kilometer of daaromtrent. We reden in noordelijke richting langs de rivier. Soms was deze aan het oog onttrokken door bebouwing tussen water en weg, maar op vele plaatsen hadden we een goed uitzicht op de rivier, waarop een vrij levendig verkeer was. Water boeit altijd, althans voor vele mensen.

Na verloop van tijd kwamen we in Sarnia, een flinke plaats met vele raffinaderijen, waar olie uit de Verenigde Staten wordt bewerkt. Bij deze plaats is ook een hoge brug over de rivier, die verbinding geeft met de Verenigde Staten.

Van Sarnia werd de reis naar huis ondernomen. Hier is het landschap tamelijk vlak. Oostelijker wordt het heuvelachtiger. Om bergen te zien moet men naar het verre westen.

We ontmoetten in Norwich — ook in andere plaatsen — verschillende vakantiegangers uit Holland. De wereld is toch eigenlijk maar klein. Je wordt opeens opgezocht door een kennis, die in de buurt gelogd is, of je hoort in een winkel: de familie D. heeft ook familie over. En als je dan even op bezoek gaat blijkt dit juist te zijn. Je ontmoet voor of na een kerkdienst nog eens mensen, die je van vroeger kent. Dat doet altijd weer goed. Vooral als je zo hier en daar met mensen in aanraking komt, die genade mogen kennen.

Het kerkelijk leven van de Free Reformed Church en van de Gereformeerde Gemeenten — zo noemen we ze duidelijkheidshalve — heeft voortgang. Voorzover we weten leeft men op de meeste plaatsen op goede voet naast elkaar. Het zou een weldaad zijn, wanneer men elkaar daar zou kunnen vinden onder de oude gereformeerde beginselen, waar onze vaders bij geleefd hebben.

De kerkbouw gaat ook voort. In Vineland staan op het ogenblik de kerkgebouwen van de Free Reformed Church en van de Gereformeerde Gemeente aan dezelfde weg schuin tegenover elkaar. De diensten worden vaak op dezelfde uren gehouden. Als de ramen openstaan — en dat gebeurt in de zomer vanzelfsprekend regelmatig — kan men duidelijk de gemeente aan de andere zijde van de weg horen zingen. Dat zal spoedig tot het verleden behoren. De Gereformeerde Gemeente krijgt een nieuw kerkgebouw in St. Catharines en de Free Reformed Church achter de pastorie, die verderop tegen de mountain gelegen is.

De dag van afscheid brak aan. 's Morgens gingen we nog met Marja naar Otterville, waar zij voor de kinderen heen moest. Het is voor het oog een flink dorp, maar er wonen niet meer dan 740 inwoners. Het is een oud dorp, waar evenals in Norwich — daar ligt het slechts 5 mijl vandaan — veel emigranten uit Holland wonen. Het is een villa-dorp en het maakt een welgestelde indruk. Er loopt een riviertje doorheen en er staan vele oude, statige bomen.

Bill en Marja brachten ons met een paar kinderen naar Toronto, een afstand van 100 mijl. We moesten afscheid nemen. Er was zeer strenge controle deze keer. Dat zat in verband met de Olympische spelen, die te Montreal zouden worden gehouden. Overal liep politie. Allen, die op het vliegveld werkten, droegen een identiteitskaart. Het stationsgebouw was niet zoals anders overal vrij te betreden. Alleen een beperkte ruimte was er beschikbaar voor de wegbrengers. Zelf moesten we door een detector. Daarna moesten we naar de voor ons bestemde doorgang. Voor we het vliegtuig binnenstapten werd ons medegedeeld, dat het weer van streek was en dat we vermoedelijk een barre tocht zouden hebben, in elk geval het eerste uur. Maar het is wonderlijk goed gegaan. Het vliegtuig vertrok vrijwel op tijd, namelijk 10 uur in de avond. Het was toen natuurlijk al donker. Er was niets te merken van storm en ontij. Na ongeveer een uur werd vanuit de cockpit medegedeeld, dat we juist tussen twee buien doorgevaren waren. De reis verliep ook verder rustig. Toen we boven de Noordzee waren — het was natuurlijk inmiddels

al lang dag geworden — wees de gezagvoerder op een wolkenformatie aan de linkerzijde van het vliegtuig. Inderdaad zag het er daar onheilspellend uit. De gezagvoerder zei, dat we nog een barre tocht zouden hebben, wanneer we daar door moesten. Maar het luchtruim was bij ons erg rustig. We naderden de Nederlandse kust en landden na enige tijd veilig op Schiphol. Het was toen ongeveer 10 uur in de morgen. We moeten er rekening mee houden, dat er 5 uur tijdsverschil tussen zit. De tocht heeft ongeveer 7 uur geduurd.

We hadden een voorspoedige reis gehad. We werden afgehaald door een schoonzoon met een paar kleinkinderen. Dat gaf een blij weerzien. Ongeveer half 12 waren we weer thuis, waar we hartelijk verwelkomd werden door onze jongste dochter. Het deed goed te horen, dat er tijdens onze afwezigheid noch in de gemeente noch in de familiekring bijzondere dingen waren voorgevallen. We hadden stof om de Heere te erkennen voor Zijn zorg en goedheid. En zo zijn we weer aan de arbeid gegaan. B.

VOOR DE JEUGD

BESTE JONGELUI!

Gideon 78

„Zo waarlijk als de Heere leeft, zo gij hen had laten leven, ik zou u niet doden. En hij zeide tot Jether, zijn eerstgeborene: Sta op, dood hen; maar de jongeling trok zijn zwaard niet uit, want hij vreesde, dewijl hij nog een jongeling was.

Toen zeiden Zebah en Zalmuna: Sta gij op, en val op ons aan, want naar dat de man is, zo is zijn macht! Zo stond Gideon op en doodde Zebah en Zalmuna, en nam de maantjes, die aan hunner kemelen halzen waren.”

Richt. 8 : 19b - 21

Gideon neemt het voor zijn wreedaardig omgebrachte broeders op. Dit blijkt duidelijk uit de eed, waar voor ditmaal onze tekst mee begint. Zo waarlijk als de Heere leeft... Dit is van Gideon geen ijdel zweren geweest, waarbij hij lichtvaardig gebruik gemaakt heeft van de naam des Heeren. Als het dit geweest zou zijn, dan was het een misbruiken van de Naam des Heeren geweest. En dat is een grote zonde. Ja het is de „grootste” zonde. Wij zien het helaas niet zo, omdat het zulk een algemene zonde is. Maar in de Heid. Cat. staat, dat er geen zonde is die God meer vertoornt, dan de lastering Zijns Naams, waarom Hij deze met de dood te straffen bevoelen heeft. Dus, jongens en meisjes, weest voorzichtig met het gebruik van de Naam des Heeren, want het kost je leven. Het is toch niet overbodig, dat ik ze terloops er even tussen door dit zeg? Het gaat uiteindelijk om jullie eeuwig welzijn.

Gideon heeft niet lichtvaardig gezworen. Hij stond hier altijd nog, vergeet dat niet, aangetogen door de Geest des Heeren, Richt. 6 : 34. Als Gideon zweert, doet hij dit niet anders dan om de waarheid daardoor te bevestigen. Wat is waarheid? Gods Woord is de waarheid! En daar in staat geschreven, dat de moordenaar gedood moet worden. In het O.T. was dit eerstens het werk van de „bloedwreker”. Zie Num. 35 : 19-21: De wreker des bloeds, die zal de doodslager doden; als hij hem ontmoet zal hij hem doden. Indien hij (de doodslager n.l.) hem door haat zal gestoten hebben of met opzet op hem geworpen heeft, dat hij gestorven is, of hem door vijandschap met zijn hand zal geslagen hebben, dat hij gestorven is, de slager zal zekerlijk gedood worden, een doodslager is hij: de bloedwreker zal de doodslager doden als hij hem ontmoet.

Gideon bevestigt door een eed, zich aan de waarheid, in het Woord Gods vervat, te zullen houden, en treedt daarom in dit rechtsgeding op als bloedwreker. Gideon de richter, treedt op als rechter en wreekt het bloed van zijn broeders, dat onschuldig vergoten is.

De doodstraf is naar onze overtuiging nog een bijbels geboden zaak. Natuurlijk niet zo, dat deze lichtvaardig moet worden toegepast. Want dat is het laatste wat er gebeuren kan. Maar als de schuld vaststaat en beleden is, gelijk in het boven omschreven geval, dan geldt altijd nog, wat er staat in Gen. 9 : 6: Wie des mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden: want God heeft de mens naar Zijn beeld gemaakt. De kanttkenären van de Staten Vertaling tekenen hierbij aan: „Hier wordt het ambt der overheid bevestigd en het zwaard hun gegeven tot straf der boosdoeners, Rom. 13 : 1 enz.”

En wat het gemaakt zijn naar het beeld Gods betreft, schrijven zij: „En ofschoon Gods beeld door de val geschonden en verbroken is, zo heeft nochtans God enig overblijfsel daarvan, om verscheidene redenen, in de mensen gelaten; hetwelk Hij niet begeert geschonden te hebben, maar verordent hier de straf van een zodanige schending”. Wat het Beeld Gods betreft moeten jullie ook maar eens nalezen (bestuderen) wat er in art. 14 staat van de Ned. Gel. Belijdenis. Als je soms niet weet wat je met je vrije tijd moet doen, er is nog werk genoeg. Ik hoop dat jullie er zin in hebben! Het is geen vergeefse arbeid.

Ik weet dat men tegenwoordig zegt: Dat is oudtestamentisch. De doodstraf is barbaars. We leven nu in het N.T. En daar domineert de liefde. En dan mag je een mens niet doden. Want, zegt men „heel vroom”, dan ontnem je die mens ook nog de mogelijkheid van de bekering. Dit is de redenering van hen die God noch Zijn Woord kennen. Die moordenaar aan het kruis had er meer van geleerd. En dat staat in het N.T.

Als er één geweest is, die voor afschaffing van de doodstraf had kunnen pleiten, dan is hij het toch wel geweest. Maar hij heeft het niet gedaan. Integendeel! Hij zeide: Wij toch ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben. Dat woordje „waardig” doet ons denken aan een ouderwetse weegschaal. Jullie kennen zo’n apparaat wel. Het bestaat uit twee schalen. En wanneer op beide schalen hetzelfde gewicht ligt, dan staat de balans, dat is die rechtopgaande naald, in het midden. De schalen zijn dan in evenwicht. Nu zo zag die moordenaar het ook. De straf was in evenwicht met de misdaad die hij begaan had. Doch het „dwaze geslacht” van tegenwoordig, is „wijzer” naar het denkt. En handelt daarom in strijd met het Woord van God. Dit is alleen maar tot bevordering van de misdaad, alle statistieken ten spijt, die het je anders willen doen geloven. Is zulk een misdadiger, gelijk de moordenaar aan ’t kruis, ’n uitverkorene tot zaligheid, dan zal het ondergaan van zijn straf hem de zaligheid niet doen ontgaan. Het aanvaarden van de straf, werd voor hem de weg tot de zaligheid. Dat is ook een zaak, de overdenking waard. Wie zijn straf nooit leert aanvaarden, wordt ook nooit zalig. Want de strafdrager, de Heere Christus is voor zulk één, een gans overbodige zaak. Doch genoeg hierover.

Gideon die het recht Gods uit moest voeren, geeft aan zijn oudste zoon opdracht om deze twee koningen te doden. Want hij zeide tot Jether, zijn eerstgeborene: Sta op, dood hen; maar de jongeling trok zijn zwaard niet uit, want hij vreesde, dewijl hij nog een jongeling was.

Dat moeten jullie je maar goed voorstellen. Het was geen kleine zaak, die Jether opgedragen werd. Hij was nog maar een jongeling. Waarschijnlijk niet ouder dan 14 à 15 jaar. Het zou jullie maar eens opgedragen moeten worden. Je zoudt, dacht ik, er toch ook wel even voor terugschrikken, om zulk een bevel, hoe rechtvaardig ook op zichzelf, uit te voeren. Te meer, vergeet dat ook niet, die Zebah en Zalmuna waren heidense koningen. Hun uiterlijk is natuurlijk dienovereenkomstig geweest. Hun voorkomen was indrukwekkend en schrikwekkend. Een reden te meer, waarom Jether het zwaard niet uit de schede durfde te trekken. Wij hebben er begrip voor.

Het zou voor die koningen ook ’n zeer vernederende zaak geweest zijn, om door zulk een jongen gedood te worden. Dit druiste tegen hun krijzmanseer in. Daarom zeiden zij tot Gideon, toen zij bemerkten dat zijn zoon het niet durfde: Sta op en val op ons aan, want naar de man is, zo is zijn macht. Zij geven daarmee te kennen, dat ze liever door Gideon zelf gedood werden, dan door zijn zoon, die nog maar een jongen was. Het is ook moeilijk te zeggen, wat er nu door de hoofden en harten van deze koningen omging, toen zij zo hun wens te kennen gaven. Het waren heidenen. In God geloofden zij niet, althans niet in de God van het volk Israël. Kenden zij dan geen vrees voor de dood? Want al is een mens een heiden, hij is toch ook een mens. En een dier haakt zelfs nog naar het leven. Zou een mens dat dan niet doen? Hun begeerte, door de hand van Gideon te sterven, kan ook een uitdaging geweest zijn. Gideons zoon durfde niet, zou Gideon zelf het wel durven? Laat hij eens dat hij een vent is. Zij waren er brutaal genoeg voor om zo iets te denken. Als je goed oplet, hoor je in deze begeerte ook een zekere trots doorklinken. Zij waren te hoogmoedig om te capituleren, om Gideon, die toch hun leven in zijn handen had, nog om genade te smeken. Zij stierven liever dan dat ze dat deden. Zij gingen, zo voor het oog, heldhaftig de dood in.

Die zijn er meer geweest, die brutaal, op de scheidslijn tussen tijd en eeuwigheid, de dood als ’t ware tegemoet getreden zijn. Liever sterven dan capituleren. Nu is het mogelijk dat een mens een eerbare dood sterft, namelijk wanneer hij zijn leven voor een goede zaak geeft. Maar dat was hier niet het geval. Zij hebben als vijanden van God en Zijn volk geleefd, en zijn als zodanig ook gestorven.

Hoevelen zullen als zij goed kijken, hun beeld niet moeten zien in deze twee koningen. Want uiteindelijk leven wij allemaal altijd op de grens van de tijd en de eeuwigheid. Er is maar één schrede tussen ons en de dood. En wie vreest de dood? Er worden in het aangezicht van de dood dikwijls heel brutale woorden gesproken. Men is niet bang! En als men dood gaat, wat dan nog? We zullen dan wel weer zien. Laatst schreef een jongen mij: Als we dood zijn, zal het blijken, wie er gelijk heeft, ik of u. Wie er zo over denkt, zal straks ontdekken, dat hij het ongelijk aan zijn kant heeft. Doch ik moet weer gaan eindigen en wil jullie daarom ook nu weer groeten als jullie aller vriend, Ds. H. C. v. d. Ent

FREE REFORMED CHURCH OF NORTH AMERICA

Via Ds. G. Blom heb ik weer geld ontvangen, n.l. f 2.345,15 bestemd voor de arbeid van Ds. P. den Butter onder de Joden in Toronto, Ontario. Hartelijk dank voor deze giften en collecten.

J. D. Tamminga, penningmeester

BOEKBESPREKING

HET BOEK DER OPENBARING

In de recensie van dit boek, die in het vorige nummer opgenomen werd, staat: wij kennen ten dele en wij prefereren ten dele. Dat moet natuurlijk zijn: wij profeteren ten dele. B.

WINTERREIZEN

8- en 15-daagse reizen
per trein of vliegtuig

ZELL AM SEE:

Vertrekdata: 8 januari (jongerenreis)
5 februari (alle leeftijden)
26 februari (jongerenreis)

ST. JAKOB - TIROL:

Vertrekdata: 22 januari (jongerenreis)
5 maar (alle leeftijden) vliegreis
treinreis

Burg. de Bruinl. 68-70, Zwijndrecht, tel. 078-22020

Stichting ter bevordering van vorming en opleiding „Lingerak”, Kon. Emmalaan 13
Leerdam, telefoon 03451 - 4078

vraagt voor het nieuwe vestigingspunt te Gerdern, waar Reformatorisch Vormingswerk voor jongeren uit het rivierengebied D.V. zal worden gegeven.

EEN BEGELEIDER/VAKKRACHT

met speciale vaardigheden op het gebied van Nederlands, rekenen, talen, boekhouden, sport.

EEN VROUWELIJKE BEGELEIDSTER/VAKKRACHT

met speciale vaardigheden op het gebied van koken, naaldvakken, kinderopvoeding.

Beide stafleden zullen bereid moeten zijn vanuit een Reformatorische levensovertuiging met volledige inze Reformatorisch vormingswerk gestalte te geven. Inlichtingen: Drs. H. Raemaekers, tel. 03451 - 4078. Sollicitaties schriftelijk aan de heer Groeneveld, Buitendams 402, Hardinxveld-Giessendam.

Het adres voor al uw
GOEDE BOEKEN
lees- en prentenboeken,
bijbels (uitsluitend staten-
vertaling) en psalm boek-
jes is

G. KOOL.

Stationssingel 50
Veenendaal
Telefoon 08385 13978
Postbus 177

Voor een
**SERIEUZE
BIJVERDIENSTE**
contact opnemen met
M. van Ooljen,
Telefoon 078 - 21153

HOTEL
**DREYEROORD -
OOSTERBEEK**
Telefoon 085-333169
Het hotel waar mevrouw
zich „uit” - en mijnheer
zich „thuis” voelt.